UREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 tiskarna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo : : :

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21·60, polletna K 10·80, četrtletna K 5·40, mesečna K 1·80; za Nemčijo celoletno K 26·40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36·—. : :

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici štev. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petitvrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo

Reklamacije lista so poštnine proste.

Štev. 597. **V Ljubljani, v sredo dne 4. junija 1913.** **Leto III.**

Lukacs sodnijsko potrjeni panamist.

Nova senzacija, novo presenečenje! Budimpeštansko sodišče je oprostilo poslanca Desyja, da je razžalil ministrskega predsednika Lukacsa, ko ga je imenoval največjega panamista. Presenetljiva je ta obsodba, čeprav je ves svet že davno prepričan, da je šef ogrske vlade res panamist, čeprav je proces dokazal, da so bili Desyjevi napadi vseskozi opravičeni, čeprav je bil po zaključku dokazilnega postopanja vsak dvom o nepoštenih mahinacijah madjarskih mogotcev izključen. Čimbolj so se krivci in njih pomočniki umikali sodišču, tem jasneje je bilo, da se morajo bati resnice in luči.

Ali soditi je imelo ogrsko sodišče. Ker pa se je korupcija že davno razlila po vsej ggrski deželi kakor smrdljivo morje, se je sum prijel tudi ogrskih sodišč, tem bolj, ker je gospa Justicija na Ogrskem že pogostoma sodila s široko odprtimi očmi in polagala na tehnico uteže, ki ne bi smeli imeti nobenega opravka s pravom in s pravico. Tudi v Lukacsevi aferi je sodišče že enkrat dalo sodbo od sebe, ki je učinkovala kakor klofuta nepristranski justici. Poročila in komentarji ogrskega vladnega in oficioznega časopisja ter njegovih avstrijskih zaveznikov so pa tudi o sedanjem procesu govorila kakor o Desyjevi blamaži; vsak dan je bilo čitati, da ni nič dokazano, in vse je dalo slutiti, da zopet delujejo vplivne sile, ki hočejo spraviti sodišče pod učinek svoje sugestije.

Tako je prišla ta sodba, od sobote nestrpno pričakovana, kakor resnična senzacija. Desy je oproščen. In s tem je obsojen g. Lukacs. Ogrski min. preds. je panamist, more li panamist, ki je dobil od sodišča izpričevalo te dvomljive lastnosti, ostati na Ogrsem ministrski predsednik? Marsikaj je mogoče onkraj Litve; če bi bilo tudi to mogoče, bi se moralo reči, da je usoda Magyar Orozaga zapečatena.

Vkljub temu, da stoji Lukacs v ospredju te gnile afere, je pa vendar njegova oseba najmanjšega pomena. Natančnejša analiza razprave bo še pokazala, da pravzaprav ni šlo toliko za Lukacsev proces, kolikor za proces tradicionalne madjarske vladne korupcije. V usodi neznatnega Lukacsa, ki je bil kot finančni minister hlapec Khuen Hedervaryja, kot ministrski predsednik marioneta Tisza Pište, je celo nekaj sentimentalnega. Kar je storil Lukacs, je v podobnih oblikah vršilo pred njim kdove koliko drugih. In vsi so želi časti in slavo; zapisana so njih imena v zlati knjigi ogrske zgodovine in spomeniki glasé njih glorijo raznim rodovom. Lukacs pa je prišel v past in stoji pred svetom kot panamist.

Ogrskih volitev ni bilo nikdar brez korupcije. Kdor je vladal, je bil vedno prepričan, da je gospodar države, ki sme z njenimi sredstvi razpolagati kakor hoče. Blagajna vladne stranke, naj se je imenovala liberalna ali pa stranka dela, je imela vedno državne studence. Ministrski predsednik je bil šef stranke in tako je prihajalo šanžiranje samo po sebi. Interesi države so mu bili interesi stranke in narobe, pa je naposled državna blagajna postajala blagajna stranke. Da ni bilo treba javnosti polagati računov o podkupovanju volilcev, o gostbah, o sustentacijah za kandidate itd., so se iskali tajni viri. Prodajalo se je plemstvo, pri državnih kupčijah so se pridržavale provizije, denarni zavodi so dobivali privilegije, za to da so polnili volilno kaso.

To je bil na Ogrskem **sistem. In ta sistem je sedaj obsojen.** Lukacs je le efemerna prikazen. Ta mož, ki se je več kakor deset let kazal demokrata in morda res nekoč mislil bolj demokratično kakor oligarhična svojat, ki ima vse oblasti na Ogršem v krempljih, je moral pasti, ko se je vdinjal oligarhiji za naslov ministra in ministrskega predsednika. Med volkove ja zašel prostovoljno, ko je bil med njimi, je **moral** tuliti z njimi, če ni hotel, da bi njega samega prvega pogrizli.

Sodba bo imela tudi le tedaj blagodejen vpliv, če bo zadala **sistem.** To se bo šele pokazalo. Preveč opitimističnih upor ne bi bilo nikomur svetovati; njiva, na kateri je toliko plevela kolikor na Ogrskem, se ne izpremeni od danes do jutri v cvetoč vrt. In če pade Lukacs, še ni padla njegova stranka. In če pade njegova stranka, ji bo sledila sedanja opozicija, ki smo jo že enkrat poznali kot koalicijsko vlado. Gospodje Košut, Apponyi, Zichy, Karoly pa tudi ne morejo biti nada demokracije.

Lukacseva obsodba je važen moment. Do sanacije ogrskih razmer pa je še dolga pot.

*

Desy oproščen.

Budimpešta, 3. Sodba v aferi Lukacs-Desy je bila danes pričakovana z nepopisno napetostjo. Ne le dvorana, ampak tudi drugi prostori sodišča so bili polni, pred sodnijo pa je čakala velikanska množica. Ko je predsednik razglasil sodbo, da je **Desy oproščen zločina obrekovanja in državni erar obsojen v povračilo stroškov, ki znašajo 2067 kron, so po dvorani zagrmeli »elyen«-klici, ki so se hipoma razlegli po ulici.** Sodba je napravila velikanski vtisk. Navdušenje je bilo tako hrupno, da je moral predsednik prekiniti sejo, preden je mogel prečitati motivacijo.

Obrazloženje — obsodba Lukacsa.

Obrazloženje sodbe pravi, da se obtožencu ni posrečil dokaz resnice v zadevi hiš v Zalatni. Dokazano pa je, da je ogrska banka plačala velike zneske za pogodbe z državo, da je od svote, ki je bila nakazana po Paduchu, 300.000 kron pač povrnjenih ogrski banki, da pa je bil ostanek izročen baronu Skerleczu od predsedstva ministrskega sveta.

Glede na pogodoo med ogrsko banko in državnimi železnicami v vprašanju refakcij je bil vplačan znesek 1 miljona in osemstotisoč kron; vkljub izjavi ravnatelja Vajde, da je banka cedirala nekemu trgovskemu prijatelju kredit od 600.000 kron, pa sodišče ni moglo dognati, kam je prišel ostali denar.

Kar se tiče besede »panamist«, je ta izraz nov in spada v moralni zakonik. **Ne more se trpeti, da bi minister, ki je politično in juridično odgovoren, sprejemal denar v kakršenkoli namen. Sodišče smatra to za nedopustno, kajti državnik, ki sprejema tak denar, ne more voditi kontrole nad podjetji, ki plačujejo s potrebno eneržijo v interesu države,** brez obzira na to, če je smatral tak denar za legitimen dobiček ali ne. Dokazano pa je, da je **ogrska banka plačala dva miljona tristotisoč kron za namene političnih strank ob priliki sklepanja pogodb z državnim erarjem. V tem oziru je obtoženec doprinesel**

dokaz resnice

in je torej moral biti oproščen.

Državni pravdnik je priglasil priziv. Zagovornik je vzel sodbo na znanje.

Ministrski svet.

Budimpešta, 3. Ministrski svet je za nocoj sklican na sejo.

Vladna stranka.

Budimpešta, 3. Stranka narodnega dela ima nocoj važno konferenco.

Lukacs bo demisioniral.

Budimpešta, 3. Po mestu je razširjena govorica, da hoče Lukacs iz današnje sodbe **izvajati posledice in podati svojo demisijo.** V tem oziru se bo danes sporazumel z ministrskim svetom.

Opozicionalno časopisje.

Budimpešta, 3. Vse nocojšnje časopisje se bavi s sodbo v Desyjevi aferi. Opozicionalni listi pravijo, da Lukacs, ki ga je sodišče označilo za panamista, ne more ostati ministrski predsednik.

Socialistične demonstracije.

Budimpešta, 3. Socialno demokratična stranka je sklicala za nocoj šestnajst shodov in namerava potem napraviti obhod po mestu v protest proti nasilstvu grofa Tisze, ki je lani 4. junija zadušil opozicijo proti brambni reformi z znanimi nezakonitimi nasilnostmi. Policija je vzela shode na znanje in dovolila obhod. Prepovedala pa je obhod, ki je bil za jutri nameravan pred parlamentom.

Vojaška ženialnost in diplomatične čednosti

Govor sodruga Leuthnerja v proračunski razpravi.

(Dalje.)

Palićevo afero napraviti verjetno s tem, da so jo objavili v protiklerikalnem listu, da so se znane poteze gospoda Kanije skrile za krinko frančiškana, ki razbremenjuje svoje srce nalašč pred vrati gospoda Benedikta, to je bilo neprekosljivo mojstrsko delo. Danes učinkuje to tem huje, kajti danes se človek vprašuje: Saj je bila preiskava vendar dovoljena; vse se je zgodilo, kar smo želeli. Navzoč je bil konzul in far, in uspeh je ta, da konstatirajo danes naši oficielni gospodje: Ni se moglo dognati, da je bil Palić na begu, pa se tudi ni moglo dokazati, da je bil ubit tako kakor so pripovedovali. **Če pa niso mogli komisarji dognati tega na mestu dejanja, kako so mogli priti mesec prej natančni opisi udarcev s kopitom, razbiti udje, krika, vsake besede umirajočega patra v časopise?** Znano je, da so prišli iz Kanijove roke. Vsa ginljiva povest je bila torej

zlagana od prve do zadnje besede,

in tisti žalostni »poučeni«, ki trdijo, da ni bilo laži, naj se potrudijo, pa naj razložé, kako je bila Palićeva povest mogoča brez laži.

O Prochaskovi aferi je dejal profesor Masaryk, da je že stara in opravljena. Pa ni stara in tudi ne opravljena, dokler imajo o naši usodi odločevati oni, ki so vedeli, da Prochaska živi, pa so molčali vpričo drznim lažem dunajskega na vojno hujskajočega časopisja, in so še inspirirali te laži ter dajali berlinskim in frankobrodskim poročevalcem podrobne opise. V bordelski atmosferi Budimpešte rejena fantazija je izmislila pravljico o uskopljenju Prochaske in nas je polila z nezaslišano sramoto, s sramoto, ki nas dela bolj smešne kakor takozvana popustljivost. (Socialisti živalno pritrjujejo.)

Gospod Kania se je kmalu naučil obvladovati dunajska tla. Takoj je spoznal, da se v tej deželi bolj kakor v vsaki drugi lahko dela javno mnenje z ene same točke. Ne sme se pozabiti, da imamo tukaj skupine časopisov, ki jih spaja veriga enega **kartelnega kapitala,** da so ti časopisi od »Mittagszeitunge« preko »Wiener ... gemeine Zeitung« do »Fremdenblatta« vladi brezplačno na razpolago. Prav avstrijsko je, da nimamo niti poluradnga vladnega lista kakor »Norddeutsche Allgemeine Zeitung«, ampak da **govori vlada s »Fremdenblattom« z nami,** da naznanja Evropi odločilne note tam, kjer so v resnici gospod von Schöller in tovariši gospodarji, ki lahko, če potrebuje ista vlada kakšno dobavo, ki jim je neprijetna, na istem papirju napadejo mornariškega poveljnika in lahko strmoglavijo vojnega ministra.

Če je imel gospod Kania te liste že od začetka na razpolago in če je lahko zaupljivo računal s prirojeno ordinarnostjo krščansko socialnega časopisja, je bilo treba pridobiti le še ostanek. To pa je bilo lahko zlasti vsled one čudne spojenosti okolščin, ki je držala **Evropo brez vojnih dogodkov v vojni napetosti.** Z »Reichspošto« in njenim že pravljičnim Hermenegildom Wagnerjem ob strani, z dnevno gorečim Skadrom, s tisočerimi zaklanih Albancev naj bi bili ostajali ob suhem kruhu resnice, med tem ko je imel gospod Kania vse žepe polne: Za »Neue Freie Presse« Palića, za drug list nov mobilizacijski ukrep, za tretjega zopet poročila iz »poučenih peterburških krogov«. V Avstrijancu, tudi če se dela demokratičnega, tiči še vedno rešpekt pred uradnikom, pa misli, da sta v uradniku resnica in modrost združeni. Dá le čita »iz poučenih krogov«, pa verjame vse, tudi če je v popoldanskem listu ravno nasprotno kakor v jutranjem. To je bilo prisilno sredstvo, ki je izročalo časopisje naravnost gospodu Kaniji,

pravemu čarovniškemu kralju pačenja javnega mnenja.

Spretneje ni mogoče prenašati mišljenja in čuvstvovanja budimpeštanske borze na avstrijsko politiko, kakor je ravnal naš dragi, ljubi gospod von Kania. (Živalna veselost.)

Ne sme se pa trditi, da sta uprizarjala to žaloigro izključno gospod Kania in dunajsko časopisje. Krivcev je moralo biti več in

največji krivci

sede tukaj.

Anica Rihla.

(Dalje.)

In naš Kohn, »bivši človek«! Bil je iz Kolina, mojega rojstnega kraja. Bogato dete je bil, pozneje sam fabrikant in naenkrat tu, pri Bucku! Na odru je uganjal burke, bril norce iz sebe, parodiral, kar se je dalo parodirati, svoje židovstvo, svoj obraz, svojo bedo, svoje človečanstvo sploh. In ko je skočil z odra, je sedel tu človek — eleganten, fin, duhovit, čustven. Časih ga je posetila njegova žena, visoka, molčeča, z ovenelim obrazom grande dame in privedla sinčka, krasno dete z zlatimi prameni las. Kohn je poljubil dete in rinil ženo ven, da ga ne bi dete zagledalo na odru. Njegova žena je govorila več jezikov, baje je bila jako vesela, duhovita in baje tudi izborno igrala na klavir — vse nekdaj . . .

Drugi komik družbe je bil nenavadno surov človek, zoprnega obraza in značaja. S pogledom svojih opičjih oči je naravnost žalil in na odru je bil nesramen kot pes. Strašno je lagal. Sleharni večer je pripovedoval kakšne svoje baš preživele ljubavne dogodke in vselej s kakšno damo iz boljše družbe, ki je pa noče imenovati. Kmalu so mu dali spoznati, da nas njegove historije in njegova oseba ne zanimajo, in ker tudi ostali člani družbe niso bili posebni njegovi prijatelji, ni več prisedal k naši mizi in se je utaboril v veliki dvorani. Toda i on je pokazal svoj ubogi »jaz«. Nekega večera nam je Kohn razodel, da »je« njegovemu tovarišu »nekaj«. Kolega je pel, a stal kakor deska, tilnik je imel otrpel in gledal je v tla. In pel je samo:

Pravil sem, tako to bode,
ne oženim se nikdar,
in v življenja revi, bedi
sam svoj bodem gospodar —

tu se mu je zakrhal glas, mignil je vodju pri harmoniju, naj neha, skočil z odra, prisedel k nam in položil obraz med dlani. Ko je za nekaj časa vzravnal glavo, so tekle iz njegovih opičjih oči solze. In lažnjivi Don Juan se je sedaj izpovedoval, plakal in izpovedoval, da je zaljubljen kakor norec v hčer nekega novomestnega drožkarja in da mu je ta danes pljunila v obraz, rekoč, da ji ne sme več pred oči. — Napojili smo ga, razveselil se je malo, povabili smo ga, naj priseda k naši mizi, toda tistih neumnosti z damami naj več ne pripoveduje; nasmehnil se je nato in razžalostil iznova . . .

Gospodična Luiza je bila starejša izmed obeh »čeških slavčkov«. Visoka je bila, modra, nekatere poteze njenega obraza so vzbujale slutnje o gotovi življenski izkušenosti, a izvrstno se je znala delati sanjavo naivko. Bila je dosti površna; fond čustev se je zdel izčrpan vsled neke davno že končane historije in ovladoval jo je le hladen, proračunljivi razum. Nič je ni tu veselilo; ne da bi ji bil ta lokal zoprn in ta atmosfera in njena tristna »umetnost«, ampak za vsako ceno se je hotela omožiti: Piskrovezca bi bila vzela, če bi prišel, mi je priznavala. Jaz pa sem bil uverjen o tem-le: bore mož, kojega zaupno srce se zaplete v mrežo naivnih pogledov teh modrih oči . . .

In Kati! . . . Da, ta je bila magnet nas vseh, ta duhteča, čista lilija, plavajoča nad umazanostjo in surovostjo, dihajoča svoj nebeški vonj v mlako, razlivajoča poezijo v tobakov dim, v surove smradi in surovi šum! Za priče kličem vse, ki so jo poznali — gotovo so jo vsi ljubili, vsaj nekoliko, kakor smo jo ljubili mi . . .

Temnolasa je bila, imela je modre oči; obsenčene z dolgimi črnimi trepalnicami, imela je bled obraz in temnordeče ustnice — ob dnevni svetlobi je bil njen obraz žolt kot citrona.

Sedela je za mizo in pripovedovala. Ton njenega glasu je bil zanimiv, topel, besede barvaste in primere in prispodobe so se ji vsipale iz duše kot rojenemu poetu. Z dušo je živela v drugem svetu, nego je naš, in za naš svet, kot pravi Lermontov, ni bila ustvarjena. Žorž Sandova je naslikala tak idealni dekliški pojav v pripovedki »Teverino«. — Čisto iste narave — to je bila i naša Kati. Goreče je ljubila prirodo, ne le cvetlic — ljubila je trave, grmičja, drevje, polja, skale, horizonte, oblake, barve nebes, živali, ptiče, ljudi — vse je imelo prostora v njeni duši. Ljubila je svet, ki ga niti malo ni poznala, povpraševala je o življenju družbe, o daljnih pokrajinah, sanjala o morju in pragozdih. Stanovali so v Koširjih; zjutraj, ko sta oče in sestra še spala po ponočni produkciji, je vstala, odhitela na visoko reber, begala po nji kakor metulj, čudila se vsemu in bila srečna. In je vjela metulja, bratca svoje duše, prinesla ga domov, in da ji ne bo od gladu poginil, je dobra stvarica natrgala krompirjevega cveta in mu ga dala v škatljico za okno. — Časih se je globoko zamislila, in ko se je zavedela, nas je vprašala, kdo je večji: velblod ali slon, in zakaj ima, ubožec, vsak velblod grbo — zastavljala je sploh vprašanja, na katera bi ne bil našel odgovora največji modrijan.

Imela je prijeten altov glas. Detinska nežnost je trepetala v njem in posvečevala vsako surovost, katero je morala peti. In nam so ti njeni kupleti zveneli v duši kakor toni angeljskih glasov, in ko smo nekoč honoris causa padli med literate k Tomažu, je zadoščalo, da je v najživahnejši debati kdo drugemu zapel na uho kakšno Katino melodijo, in takoj se nam je stožilo, plačali smo in dirjali na Poreče. — V hudobne ljudi ni verjela, in v resnici ni bilo v njeni navzočnosti hudobnega človeka. Jaz sem čutil, da se je v njeni navzočnosti izgubil v meni »tisti drugi« in jo poslušal kakor dete in mislil resno o detinskih nje ugankah. Kajti nekoliko smo jo vsi ljubili . . .

In zaradi nje, samo zaradi nje smo jih spremljali okoli dveh po noči do Koširjev. In ko smo se vračali, je svetilo jasno sveže jutro, pometači so pometali ulice, slavci so peli v vrtovih Kinskega in nam je blestela v obraz sveža zlata svetloba vzhajajočega solnca . . .

In ob petkih, na dan njihovega počitka, smo zahajali na večer v Koširje, posedali tam z njimi v mali krčmi in govorili . . . Tu sta prihajali Kati in Luiza, njih mati in oče, gospod vodja, je sicer bil po poklicu sobni slikar. Taki petki so bili srečni dnevi Katini; kajti iz duše je sovražila tiste umetniške produkcije na Porečju . . .

Na povratnih potih iz Koširjev sem se pogosto spominjal Anice Rihle iz Brandejsa; toda kadar sem se je spomnil, je vedno treptal v moji duši pri njenem pojavu takšen usodni »zakaj?«...

*

V Brandejs sem pogostoma zahajal. Dovolj mi je bilo, če sem v soboto popoldne nad Kaprovo ulico zagledal srebrn, razblinjen oblak, pomikajoč se po nebu, in jaz sem že videl široko brandejsko ravnino, ležečo pred menoj v jasnih in ljubih barvah, oblake plavajoče nad njo kakor sanje, kakor hrepenenje; naše vesele in zdrave devojke, pohajajoče po peščenih stezicah grajskega parka — in taka »toska« mi je stisnila srce, da sem nameril proti Celetni ulici, črez Poreče v Karlin, proti Libnji, Visočanom in okoli petih sem stal na Vrabskem griču nad Brandejsom . . .

Anico Rihlo je vsak moj prihod očitno razveselil. Tolmačila si ga je zagotovo enostransko. In nahajal sem jo, kakor vse te sultanke mojega srca, v grajskem parku s kakšnim vezenjem v roki; vse prejšnje so ravnotako — vezle, . . . Nekoliko se je izpremenila Anica. Popek se je razcvital. Nosila je krila do tal, kita od zadaj je izginila, in lase je imela počesane navzgor s frizuro modne gospodične. Ko sem jo tako videl prvič, mi je bilo skoro žal onih kratkih dekliških kril, one kite in one Anice Rihle, katera je z njimi izginila . . . In gospodična Anica je opazila, da nisem zadovoljen s sedanjostjo, gledala mi je poizvedujoče v oči, potem pa naenkrat zardela, kakor bi jo kri polila.

(Dalje.)

Naj Vas li spominjam, kaj ste Vi, ki oddajate sedaj svoje izjave proti Kaniji, delali v odločilnih mesecih tukaj v zbornici, še več pa izven zbornice? Naj li spominjam gospode od nemško nacionalne zveze, še bolj pa krščansko socialne, da so nas z medklici dolžili veleizdajstva, ko si nismo dali zavezati ust od Vašega Hochenburgerja, pa smo na tem mestu skušali ožigosati ono pogubno igro, ki jo zdaj sami spoznavate za pogubno? Ko smo v parlamentu govorili o lakoti, o prezebanju rezervistov, ste se strahopetno umaknili in ste nam dali z ministrske klopi povedati, da se ne sme govoriti o tem, ker gre za vojaške reči sredi krize.

Način mobilizacije in s tem združeni taktični ukrepi so lahko vojaške reči;

trpljenje vojakov

pa je stvar ljudstva (socialisti pritrjujejo) in Vaš takozvani patriotizem ni bil tiste dni nič drugega kakor **izdajstvo interesov onih, ki jih tukaj zastopate. Vi ste bili kemična tovarna, ki je varila iz laži gospoda Kanije nemške življenske potrebščine.** Ko ste slišali, da so gospodje okrog Kanije, ki zares nimajo nič germanskega na sebi, prišli v skrbi za Djakovo in Peč, smo takoj lahko čitali in slišali, da mora ostati nemškemu narodu pot na jug odprta; nemški narod da se bojuje za veliko stvar nemškega naroda, če reši germanstvu Djakovo, Peč in Prizren — kdove, kaj so si pri tem mislili v Komotavi? Komaj pa se je Berchtold odrekel Peči, Djakovi in Prizrenu, pa se je pokazala druga slika, in interesi nemškega naroda, o katerih bi človek mislil, da so bolj globoko utemeljeni, kakor domisleki grofa Berchtolda, se naenkrat omeje na Skader; zadovoljujemo se z Valono in s tem, da se nam pušča vsaj prosta pot do Jadranskega morja.

(Dalje prih.)

Ljubljana in Kranjsko.

— **Škandali v deželnem dvorcu.** »Slovenec« poroča o sobotni seji deželnega odbora, na kateri so prali zamorca: »V sobotni seji deželnega odbora si je izprosil besedo deželni odbornik dr. Pegan in omenjajoč nad vse ostudne, podle in lažnjive osebne napade, ki so se pojavili v zadnjem času v izvestnem časopisju, napadi, ki se niso ustavili pred pragom zasebnega stanovanja, je najostrejše in z ogorčenjem obsojal te napade in predlagal, naj deželni odbor stori temu primeren sklep. Deželni odbornik dr. Triller je izjavil, da tudi on odločno obsoja take osebne napade in obžaluje, da ni imel zadostnega vpliva, da bi jih bil preprečil v »Slovenskem Narodu«. Deželni odbornik grof Barbo se je pridružil obsodbi teh nizkotnih napadov, ki nikakor ne morejo kratiti spoštovanja do osebe deželnega glavarja. Ko sta v istem smislu govorila tudi dr. Lampe in dr. Zajec, in ko je zlasti slednji poudarjal, da se izvestni krogi jako motijo, če mislijo, da bodo dosegli s svojo podlostjo svoj namen, da bo marveč uspeh ravno nasproten kakor oni mislijo, je bil **soglasno** sprejet predlog po formulaciji deželnega odbornika grofa Barbota, da deželni odbor najostreje obsoja omenjene osebne napade in zagotavlja tem povodom g. deželnega glavarja svojega velespoštovanja.« — Gospodje v deželnem odboru imajo v resnici nenavadno porcijo predrznosti. O »ostudnih«, »podlih«, »lažnjivih«, »nizkotnih« napadih govore in jih »ogorčeno« obsojajo, a se prav nič ne menijo, da bi stvarne očitke s stvarnimi dokazi omajali, da bi predvsem zadevo v luči javnosti preiskali in da bi naložili dež. glavarju dr. Šusteršiču, ki ima v resnici debelo kožo, da zvali s sebe očitek političnega nepoštenja. S takimi brezpomembnimi izjavami se javnost ne more zadovoljiti in dr. Šusteršič bo moral svoje nemoralno politično delovanje že z drugačnim milom oprati.

— **Kavalirstvo dr. Trillerja.** Pišejo nam: Danes živi slovenska klerikalna stranka samo še ob liberalni mrhovini. Ni ga ostudnejšega prizora, nego ga nudi »napredna« politika, ko umiraje lazi katoliškim mogočnikom pod noge. Tam crka. Za glavo smo se prijeli vpričo najnovejše polomije liberalnih očetov — odvetnikov. Ko je sobotni »Slovenec« pripravil lug, da opere umazano perilo vojvodske dinastije, tedaj je teklo mnogo blata po Ljubljanici, in smrdelo je od dvorca do Katoliške tiskarne. Našim tercialom je seveda vsaka prilika dobra za »kšeft«. Dejstvo, da vdova Š. ni dosegla letne sustentacije 3000 K, temveč samo »enkratno« podporo, to enostavno pomoto, ki v stvari sami nima nikakega pomena, izrabili so v obširno kemiško osnaženje gospoda Avgeja. Tako delo je seveda težavno, kaj čuda, da se jim je zahotelo po maščevanju in udarili so z velikim loparjem po možeh, katerim se niti po dnevu sanjalo ni, da imajo kako zvezo z deželnodvorsko korupcijo. Gospe vdovi na ljubo so potegnili v blatni vrtinec gospoda Levca in njega kolega. V isti sapi pa so se obregnili ob sila občutljivega gospoda dr. Trillerja in osumili njegovo kavalirstvo. Gospod dr. Triller, odvetnik in podžupan ljubljanskega mesta, ima zelo rahločutno kožo. Pri tej priči je bil krvav. Ni dobro, da se možu očita »kavalirstvo«, ki v naukih staroverskega gentlemanstva ni baš zelo trden. Kdo od Vas, oj ljubi bralci, se bo čudil, da je ta mož moral pasti iz dežja pod kap? Pred očitanjem, da je on sokrivec pri razkritjih, ki so le preveč v živo zadela klerikalne lakaje in njih aristokracijo, je pričel zbegani mož opravičevati se in odrekel se je kar hkrati hudiču, njegovim skušnjavam in [illegible]em mladostnim grehom. Z eno besedo, prelevil se je v kavalirja po okusu katoliških dompterjev. Vemo, kako mu je pičlo odmerjeno »delovanje« v deželnem odboru, saj se niti ena važnejša lopovščina ne zgodi, da ne bi on 24 ur kasneje tarnal: »Zakaj ste pa opravili brez mene?« Pritegnili so ga pa zato k velevažni in pomembni seji, kjer sta odlična aristokrata dr. Ivan Zajec in Jožef Anton grof Barbo-Waxensteinski z veliko krtačo drgnila po visokem telesu, ki nosi plebejsko čelo vojvode, da se je le-ta zasvetil in zablesketal kot novi krajcar. Globoko užaljen po pohujšljivih prikaznih pokojnega kinoteatra je dr. Triller, ta izpreobrnjeni grešnik, trikrat zatajil svojo stranko, gospo Kamilo Theimerjevo in navsezadnje še staro glasilo kranjskih naprednjakov »Slov. Narod«. Kakor čujemo, nameravajo zastaviti sedaj pot gostobesedni dunajski gospodični, tako da nikdar več ne bomo občudovali retorike te ognjevite sufražetke. Nam ni zato, predobro že sami poznamo umazane poti, ki peljejo pobožne može do komodnega življenja zaslužnih poštenjakov. Tudi se ne naslajamo ob vedutah pod krila katoliških gospodinj. A menili smo, da bije »Slovenski Narod« resen boj proti korupciji, ki zastruplja narodno življenje na Kranjskem. Pričakovali smo, da se bo ob nezaslišanih pustolovščinah ponosnih kranjskih parvenijev vzdramila zaspana zavest napredne stranke, in čakali smo že skoro, da nas pozovejo, naj jim pomagamo v boju na nož. Mi bi si pač dobro premislili, preden bi priskočili sebičnim in rejenim odvetnikom-liberalcem na pomoč. A tega le nismo pričakovali, da se bodo v toplih prvih dnevih meseca junija pod kavalirskim vodstvom g. dr. Trillerja preselili v čreva Kamilinega poštenjaka. Naj počivajo tam v miru!

— **Javen društveni shod organiziranih železničarjev** bo **nocoj** ob tri četrt na 8 v gostilni gospe Celarc v Spodnji Šiški z dnevnim redom: 1. poročilo personalne komisije; 2. raznoterosti. Železničarji! Pokažite, da se zavedate pomena organizacije in pridite vsi. Stvar je važna!

— **V nedeljo vsi na Fužine!** Lokalna organizacija socialno demokratične stranke v Mostah priredi v nedeljo 8. t. m. na Fužinah pri »Štajercu« **veliko vrtno veselico** z bogatim sporedom in plesom. Vstopnina 30 vinarjev. Začetek ob treh popoldne. Sodrugi, agitirajte za obilno udeležbo! Vabimo tudi vse ljubljanske in okoliške sodruge k veselici.

— **Rudarski shod v Idriji** bo v nedeljo dne 8. t. m. ob devetih dopoldne v bivšem rudniškem gledališču. Dnevni red: 1. stališče idrijskih rudarjev z ozirom na sedanji plačilni pravilnik; 2. vzroki sedanjih nezadostnih mezd. Na shodu poročata sodruga **Štravs in Tokan.** Rudarji! Zadeva je tako važna, da ne sme nihče izostati od shoda. Agitirajte za obilno udeležbo.

— **Težka nezgoda železničarja.** V pondeljek ob 4. in 25 minut popoldne je na Občinah pri premikanju voz težko ponesrečil sprevodnik Janez Kavčič iz Sp. Šiške; povozilo mu je obe roki in levo nogo, poškodovano je tudi levo oko. Zdravniška pomoč z rešilnim vozom iz Trsta je bila na kraju nesreče v 20 minutah; ob pol 6. so ponesrečenca prepeljali v tržaško bolnico. Njegovo stanje je zelo opasno in ni mnogo upanja, da okreva. Kavčič je star 44 let in je oče sedmih otrok.

— **Smrtna nezgoda v vevški papirnici.** V pondeljek ob pol enajstih dopoldne je ponesrečil v vevški papirnici sekalec papirja Janez Cimič iz Zagreba. Opraviti je imel pri stroju in vlagal papir med stroje, ki so ga prijeli za roko in potegnili v stroj. Stroj so sicer ustavili, ali bilo je že prepozno. Cimiča so potegnili iz stroja skoraj mrtvega. V 20. minutah je bil na mestu mrtev. Zvečer ob 6. pa je zdrobilo neki delavki pri delu nogo, da so jo morali peljati v bolnišnico v Ljubljano. Vzrok teh nesreč so pomanjkljive varnostne priprave, za katere se pa vevška tovarna ne zmeni. Obrtna oblast pa je seveda tudi slepa in gluha, kadar gre za korist delavstva.

— **Strahotne posledice misijona.** Iz Krškega poročajo: Dne 18. majnika se je v Krškem končal desetdnevni misijon. K misijonarju se je šla izpovedovat tudi Puntarjeva hčerka s Trške gore. Po izpovedi je ženam tožila, kako strašno je izpovednik govoril. Rekel ji je med drugim, da ve gotovo, da je njen oče, ki ga je lani zadela kap, v peklu ter da ga tam razne pošasti silno mučijo. Tudi ona, njena mati in brat bodo pogubljeni, njih hiša je prokleta itd. Od prvega dneva je bilo dekle jako potrto. Hodila je s sklonjeno glavo na delo. V noči od 25. do 26. majnika je kričala po hiši, da se je vrnil oče, da se plazijo pošasti po hiši, da je hiša prokleta itd. Prižgala je pred razpelom dve sveči in vsa rodbina je molila za dušni mir pokojnika do zore. V pondeljek je že bila popolnoma blazna. Hodila je s prekrižanima rokama iz hiše na vrt in obratno ter klicala: »Nesrečni bodete!« V mraku je zginila, a ponoči je — hiša zgorela. Sedaj se blazno dekle klati po okolici in Krškem, a nikogar ni, ki bi jo spravil v blaznico. Zaslepljenci pa govore, da jo je treba spraviti na Sveto goro, ker jo je hudič obsedel.

— **Kinematograf »Ideal«.** Nihče naj ne zamudi ogledati izborni spored: »Nabob« je krasno kolorirana drama; sijajna veseloigra v treh delih »Mož s tremi ženami« je zbudila nepopisen smeh in je Moric v glavni vlogi neprekosljiv. Journal Pathé donaša najnovejšo modo. V petek zajamčeno lep spored. V soboto Asta Nielsen. V torek »Maskirana ljubezen«. Pripravlja se Dantejev »Pekel«, največja senzacija.

— **Dantejeva božanstvena komedija** se bo predvajala v kino »Idealu«. To je največji senzacionalni kinematografski umotvor, za katerega izpolnitev se je rabilo skoraj dve leti. Najboljši igralci in režiserji so sodelovali pri tem filmu. Podjetje »Ideal« si je zasiguralo to velikansko delo z ogromnimi stroški, samo da pokaže zopet nekaj izrednega. Ta film se bo predvajal samo štiri dni, in sicer od petka 13. do pondeljka 16. t. m.

Goriško.

VOLILNI SHODI NA GORIŠKEM.

V nedeljo 8. **junija ob 10. dopoldne na Bukovem** v prostorih Antona Čelika. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. **junija ob pol 4. popoldne v Hudajužni** v prostorih hotela »pri Črni prsti«. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Sodrugi! Volilci! Agitirajte po vseh krajih za obilno udeležbo.

— **Volilni imeniki** za deželnozborske volitve so že skoraj povsod razpoloženi na vpogled volicem; pozivamo vse sodruge, da se prepričajo, ako so vpisani v volilni imenik. Ako se ne pobrigajo pravočasno, po preteku 14dnevnega roka razpoložitve imenika ne bode več časa za reklamiranje. V Gorici je volilni imenik razpoložen od 26. maja do vštevši 8. junija pri c. kr. okrajnem glavarstvu (pritličje) in ne pri goriškem magistratu kakor prejšnja leta.

Občinske volitve v Trstu.

Naši volilni shodi.

Shod v Škednju se je vršil v pondeljek ob 8. zvečer na vaškem trgu pred skladiščem delavskih konsumnih zadrug. Shoda se je udeležilo preko 400 volilcev ,ki so prisrčno pozdravili sodruga P e t e j a n a, kandidata za ta volilni okraj. Sodrug Petejan je v dolgem govoru raztolmačil naš program in naloge, ki čakajo novi občinski zastop. Iz razpoloženja volilcev je bilo razvidno, da bo glasoval Škedenj to pot bolj socialistično in da se bliža z velikimi koraki dan, ko bo padla tudi ta trdnjava slovenskih nacionalcev.

V Rojanu se je vršil bogato obiskan shod v pondeljek ob 8. zvečer v gostilni »Ai dodici Moreri«. Shodu je predsedoval sodrug M i l o s t. Poročal je sodrug G a s p a r i, naš kandidat za III. mestni volilni okraj. Iskreno pozdravljen ob svojem nastopu je pojasnil sodr. Gaspari naloge, ki bi jih moral izvršiti občinski zastop v korist revnemu prebivalstvu. Da se to zgodi, je pa potrebno, da sedi v občinskem zastopu kar največ delavskih, socialno demokratičnih mestnih svetovalcev. Dolžnost vseh delavcev je, da oddajo dne 8. t. m. svoj glas socialističnemu kandidatu. Kandidatura sodruga Gasparija je bila soglasno sprejeta.

NESRAMNI FALZIFIKATORJI.

Dejstvo, da so naši mestni svetovalci spravili v javnost poročilo vodovodne komisije, ki je bilo proti vodovodu iz Timave, katerega so hoteli vsiliti italijanski nacionalci tržaškemu prebivalstvu, je pahnilo kamoraše v obup. Ker si niso znali pomagati drugače, so trdili najprej, da ni od imenovane komisije še nobenega poročila, dočim so pozneje trdili, da je poročilo pač prišlo, da pa je to poročilo za vodovod iz Timave in pa dostavlja vodovod iz Bistrice, dopolnjen z umetnimi jezeri na zadnje mesto. V poslednjih dneh je pa »Piccolo« kar besnel jeze proti socialnim demokratom. Pripovedoval je, da so govorili neresnico in da so pri vodovodnem vprašanju popolnoma pogoreli, da predlaga vodovodna komisija vodovod iz Timave itd. Zaradi vsega tega sta se podala sodruga Puecher in Senigaglia k županu in zahtevala od njega, da jima predloži poročilo vodovodne komisije. Župan se je branil in ni hotel dovoliti tega našima zastopnikoma. Končno se je moral vdati in je predložil imenovano poročilo. Ko sta Puecher in Senigaglia poročilo čitala, se nista mogla načuditi »Piccolovi« predrznosti, ki je enostavno **falzificiral** poročilo in mnenje posameznih izvedencev.

Poročilo postavlja vodovod iz Bistrice (umetna jezera) v prvo vrsto. In dočim poročilo o drugih vodovodih le teoretično razpravlja, je dodan k poročilu naravnost načrt za bistriški vodovod in nasvet, naj se za ta vodovod izprosi pri vladi koncesija. O tem vodovodu pravi poročilo:

»Vodovod iz Bistrice, izpopolnjen z umetnimi jezeri, bi dajal tržaški občini absolutno pitno vodo in bi zadoščal, ne glede na naraščanje prebivalstva, za mnogo deseteletij. Glede na njegovo dobroto, glede na njegovo funkcioniranje, glede na dejstvo, da je prost elementarnih kalamitet in obvarovan vojnih napadov, **zavzema med vsemi načrti prvo mesto.**

Tako govori komisija o bistriškem vodovodu, za katerega je pripravila tudi načrt, za katerega želi, da se izprosi pri vladi koncesija in o katerem trdi nadalje, **da je glede tehnične izvršitve nedvomno izvršljiv.**

O bistriškem načrtu pravi nadalje poročilo, da bi dajal boljšo vodo od vodovoda iz jame v Trebčah. Nadalje govori tudi o vodovodu iz Sardočevega izvirka, o katerem pravi, da bi se dobilo dovolj vode, ako bi se vjela voda obenem tudi iz doberdoškega vodovja. Toda Sardočev izvirek, ki je oddaljen kakih 50 metrov od votlin iz katerih prihaja na dan Timava, nima nič kaj opraviti s Timavo; o njem so začeli govoriti temeljiteje šele dunajski, torej ne tržaški izvedenci. O timavskem vodovodu pravi poročilo, da ni **nemogoč.** Toda od trditve, da ni nemogoč, pa do »Piccolove« trditve, češ da je postavljen na prvo mesto, je pač velikanska razdalja. »Piccolo« je hotel namreč vsiliti mnenje, da se ozira mnenje komisije glede vodovoda iz Sardočevega izvirka na vodovod iz Timave. Ta izvirek pa nima s Timavo nič skupnega, zakaj dr. Kinzer je dognal, da daje čisto vodo tudi v časih, ko je voda iz Timave motna in polna blata.

Tako daleč so torej prišli italijanski nacionalci! V volilnem boju proti socialni demokraciji se niso sramovali falzificirati poročilo vodovodne komisije, samo da bi dokazali, da so bili socialni demokratje na napačnem stališču, ko so napovedali boj timavskemu vodovodu.

Socialno demokratični kandidatje:

V MESTU:

I. mestni volilni okraj (Sv. Vid.):

Jakob Nicolao, učitelj občinske ljudske šole.

II. mestni volilni okraj (Staro mesto):

Rudolf Cerniutz, uradnik in
Viljem Pitz, mehanik.

III. mestni volilni okraj (Novo mesto, Rojan in kos Grete):

Viktor Perez, uradnik in
August Gaspari, uradnik.

IV. mestni volilni okraj (Barrira nuova in Škorklja):

Franc Barba, tiskar.
Edvard Gherghich, trgovski pomočnik.
Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

V. mestni volilni okraj (Barriera vecchia in Kjadin):

Franc Blasizza, kotlar.
Josip Podgornik, tajnik organizacije prometnih delavcev.
Gilbert Senigaglia, zdravnik.
Anton Simonetta, mesar.

VI. mestni volilni okraj (Sv. Jakob in zgornja Kjarbola):

Ezio Chiussi, tajnik kovinarske organizacije.
Arhangelj Doff-Sotta, učitelj.
Valentin Pittoni, vodja delavskih konsumnih zadrug.
Edmund Puecher, ravnatelj okrajne bolniške blagajne.

V OKOLICI:

I. volilni okraj (Škedenj, Sv. Marija Magdalena zgornja in spodnja):

Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

II. volilni okraj (Katinara, Rocol, Lonjev, Vrdela, Konkonel in Kolonja):

Josip Kopač, tajnik železničarske organizacije.

III. volilni okraj (Barkovlje, Rojan, Greta, Bazovica, Bane, Gropada, Trebče, Padriče, Opčine, Prosek, Kontovelj in Sv. Križ.):

Ivan Sedmak, železničar,
Valentin Pittoni, vodja tržaških delavskih konsumnih zadrug.

Volilni odbor socialno demokratične stranke.

Volilni shodi.

Novo mesto: V sredo 4. junija ob 8. zvečer v gostilni **»Ineternational«** v ulici **Bocaccio št. 25.**

Novo mesto: V četrtek 5. junija ob 8. zvečer v gostilni **»pri Seci« na Greti.**

Sodrugi, poskrbite, da bodo vsi shodi dobro obiskani.

VOLIŠČA.

Volišča za bodoče občinske volitve

za okoličanske okraje

so sledeča:

Za I. volilni okraj:

Škedenj (41. sekcija): občinska šola v Škednju: hišne številke od 1 do 619.

Škedenj (42. sekcija): hiš. št. 150 v Škednju: hišne številke od 620 do 1237.

Sv. M. Magd. Zgornja (43. sekcija): pri okrajnem načelniku v Škednju št. 175: Sv. M. Magd. Zg. Bivio št. 1 do 89, Sv. Ana od 90 do

Sv. M. Magd. Zgornja (44. sekcija): otroški vrtec »Lege nazionale« v Škednju št. 176: Sv. M. Magd. Zg. od 240 do 817.

Sv. M. Magd. Spodnja (45. sekcija): gostilna »Subietta« pri Sv. M. Magd. Sp. št. 31: Sv. Mar. Magd. Sp. 1 do 279, Sv. Sobota 280 do 399, Žavlje 400 do 489, Monte Castiglione 490 do 599.

Katinara (46. sekcija): šola na Katinari št. 1141: Sv. M. Magd. Sp. od 600 do 979, Montebello Zg. od 980 do 1129, Katinara od 1130 do 1149 in Ključ od 1150 do 1152.

Za II. volilni okraj:

Rocol (47. sekcija): Rocol, ul. P. P. Vergerio št. 228: Rocol, ul. Molino a vente od 1 do 169, Sette Fontane od 170 do 339, dirkališče od 340 do 369, Callaja od 370 do 405.

Rocol (48. sekcija): gostilna Nichetto v Rocolu št. 576: Katinara od 406 do 439, Melara 440 do 459, Rocol v dolu 460 do 839, Rocol v hribu 840 do 1199, pri Lovcu od 1200 do 1217.

Lonjer (49. sekcija): gostilna Padovan na Katinari št. 27: ves Lonjer.

Vrdela (50. sekcija): ul. Raffaele Sanzio št. 526: Scoglietto od 1 do 379, L. Cilin Sp. od 380 do 439.

Vrdela (51. sekcija): slovenska šola pri Sv. Ivanu: Sv. Ivan Sp. od 440 do 749, Brandežija 750 do 909, Sv. Ivan Zg. 910 do 1179.

Vrdela (52. sekcija): italijanska šola pri Sv. Ivanu: Frdenič 1180 do 1339, Timinjan 1400 do 1759, Svetoivanski kamnolomi 1760 do 1800, Sv. Cilin Zg. 1801 do 1822.

Kolonja (53. sekcija): ulica Fabio Severo, hiša Zeppar, št. 64; vsa Kolonja.

Za III. volilni okraj:

Rojan (54. sekcija): Rojan, vicolo delle Rose št. 7: S. Ermacora 1 do 60, pri 12 murvah 61 do 169, Scala Santa 170 do 429.

Rojan in Piščanci (55. sekcija): otroško zavetišče (asilo infantile) v Rojanu: Verniellis 430 do 680, Molini 681 do 790, raztresene hiše 791 do 830, **Piščanci** in sicer št. 218, 220 do 237, 275, 280 do 284, 286, 287, 289, 319 do 321, 328, 335, 346 do 348, 362, 364, 372 in 426.

Greta (56. sekcija): šola v Rojanu: vsa Greta.

Barkovlje (57. sekcija): ljudska šola v Barkovljah: vse Barkovlje.

Opčine (58. sekcija): ljudska šola na Opčinah, izvzemši Piščance.

Trebče (59. sekcija): ljudska šola v Trebčah: za Bane in Trebče.

Bazovica (60. sekcija): ljudska šola v Bazovici: za Bazovico, Lipico, Gropado in Padriče.

Prosek (61. sekcija): ljudska šola na Proseku: za Prosek, Miramar in Kontovelj.

Sv. Križ (62. sekcija): ljudska šola v Sv. Križu: ves Sv. Križ.

Poudarjamo, da letos prvikrat volijo Piščanci v Rojanu namesto na Opčinah in da imajo Trebče z Banami samostojen volilni lokal.

Položaj na Balkanu.

Splošno razpoloženje v balkanskih krogih je mirno. Od konference zaveznikov se pričakuje dober uspeh. Nekoliko nervoznih vesti je zopet iz srečne Albanije.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Sestanek Pašića in Gešova.

Pariz, 4. »Matin« poroča iz Sofije: Pri sestanku Gešova s Pašićem je bil navzoč tudi srbski poslanik v Sofiji Spalajković, bolgarski poslanik v Belgradu in bolgarski poslanik v Rimu Rizov. Vlaki se niso ustavili v Caribrodu na bolgarskih tleh, ampak na srbskem ozemlju blizu Sukova ob Nišavi, kjer je rajni Aleksander Batenberg leta 1885. pregledal zmagovito bolgarsko armado. Pašić je vstopil v bolgarski vlak, kjer je bil prirejen obed. Po obedu se je pričela živahna diskusija med ministrskima predsednikoma obeh držav. Pašić je izkušal zmanjšati važnost svojega govora v skupščini, ali naposled sta ostala vsak na svojem stališču in do kakšnega pozitivnega zbližanja ni prišlo. Na predlog Pašića sta se pa vendar oba državnika sporazumela v tem smislu, da se priredi sestanek vodilnih ministrov vseh štirih zveznih držav.

Gešov upa.

Pariz, 4. »Matin« objavlja iz Sofije razgovor svojega poročevalca z bolgarskim ministrskim predsednikom Gešovom, ki je dejal: Upam, da nastane vsled mojega sestanka z gospodom Pašićem vendar **neko zboljšanje**. Da dokažemo svojo dobro voljo, smo sprejeli predlog za konferenco vseh štirih držav. **Nikakor ni izključeno, da najdemo izhod iz kritične situacije, v katero smo prišli.**

Tudi Pašić upa.

Belgrad, 4. Nekateri tukajšnji poročevalci so bili sprejeti od Pašića na kolodvoru, ko se je vrnil iz Caribroda. Pašić je imel v roki šopek rož, ki jih je bil dobil od Gešova. Srbski ministrski predsednik je pravil: Sestanek je bil zelo prijateljski in me je zelo zadovoljil. Tri ure smo resno in vestno razpravljali vsa vprašanja o razdelitvi ozemlja in o ohranitvi balkanske zveze.. Sklenili smo, da rešimo vsa vprašanja med seboj, ne da bi se zatekli k tretjim; v ta namen bo sklicana konferenca načelnikov vseh štirih zveznih držav. Gotovo bo treba premagati velike težave; ali nepremagljive ne bodo, če si zavezniki zaupajo in če nastopijo z vso dobro voljo. — Na vprašanje, če bo vojna med Srbi in Bolgari preprečena, je Pašić dejal, da upa to. Neki francoski poročevalec je omenil: Vojaški krogi in nekateri političarji se boje, da je Bolgarska sprejela konferenco le za to, da pridobi časa za koncentriranje vojske ob srbski meji. Nato je Pašić odgovoril: Ne morem vedeti vsega, kar mislijo bolgarski državniki; ne vem, če imajo postranske namene. **Upam pa, da pridemo do sporazuma.** Vsekakor mora biti naša vojska pripravljena za vsak slučaj, dokler ne bo podpisana definitivna pogodba. Na vprašanje, če bo konferenca v Peterburgu, je Pašić odgovoril, da ne, ampak v Belgradu, ali pa v Solunu.

Eventualno rusko razsodišče.

Pariz, 4. »Echo de Paris« objavlja razgovor z Danevom, ki je dejal, da ga nameravana konferenca zaveznikov zadovoljuje, ker kaže, da žele vsi sporazum, in ker bodo duhovi dobili čas, da se pomirijo. Če ministrski predsedniki ne pridejo do popolnega sporazuma, bo naprošen za razsodbo ruski car, ki se gotovo odzove želji, če jo izrečeta Srbija in Bolgarska sporazumno.

Preobrat v Belgradu.

Belgrad, 4. V političnih krogih se opaža izza Gešov-Pašićevega sestanka znaten preobrat. Upanje, da se ohrani mir, je vkljub hujskanju šovinističnih elementov zelo narastlo.

Optimizem kralja Konstantina.

Atene, 4. Kralj Konstantin je naznanil ministrskemu predsedniku Venizelosu, da zadnji konflikti z Bolgari niso imeli posebnega pomena. Za slučaj kakšnega bolgarskega napada so pa izvršene vse vojaške priprave, da se lahko odbije.

Rumunski dvomi.

Milan, 4. »Secolo« poroča iz Bukarešta: Tukajšnji krogi so glede na sestanek Gešova s Pašićem zelo pesimistični. Rumunska zasleduje dogodke z največjo paznostjo in vladni časopisi pravijo naravnost, da **Rumunska v slučaju nove vojne ne ostane nevtralna.** Z ozirom na zunanji položaj zahteva ministrski predsednik, naj parlament odgodi sklepanje o nekaterih važnih posojilih. Če bo spor še kaj časa trajal, bo Rumunska mobilizirala.

Rumunska in balkanska zveza.

Pariz, 4. »Matin« poroča iz Belgrada: Politični krogi pripisujejo veliko važnost pogajanju med Srbijo in Rumunsko, ki gre za tem, da vstopi **Rumunska v balkansko zvezo, ali pa da vsaj pristopi srbsko-bolgarski zvezi.** Rumunska vlada je odgovorila, da sprejema od srbske vlade predloženo načelo, da pa se ne more spuščati v pogajanje, dokler ni definitivno rešeno vprašanje razdelitve osvojenega ozemlja.

Rusko stališče.

Peterburg, 4. Ruska vlada ne odobrava nameravane konference štirih balkanskih ministrskih predsednikov, ker ne presoja položaja več tako optimistično kakor še pred kratkim. Vlada zahteva, da se srbsko-bolgarski spor **brezpogojno predloži ruskemu razsodišču.** Ako bi Srbija in Bolgarska želeli sodelovanje še katere velesile, mislijo tukaj, da bi prišle v prvi vrsti držav vzajemne trojice, in v drugi vrsti države trozveze v poštev.

DEMISIJA BOLGARSKEGA MINISTRSTVA.

Sofija, 3. Ministrstvo je podalo demisijo. Kriza se bo rešila, ko se vrneta finančni minister Teodorov in zbornični predsednik Danev.

ALBANIJA.

Srbski častnik pri Esadu.

Drač, 3. V Tirano je prišel neki častnik v uniformi srbskega generalnega štaba. V okolici Esad paše pravijo, da gre za dezerterja; častnik sam pa je pravil, da ima nalog za Esada. V taboru so mu izkazovali vse časti. (To je zelo skrivnostna vest, v stvari pa najbrže ne bo nič skrivnostnega. Najbrže potrebuje zopet kdo take albanske tajnosti.)

Turki v Albaniji.

Drač, 3. V Tirani in Lješu je še 3000 turških vojakov, ki imajo 16 strojnih pušk, 18 gorskih topov, 12 brzostrelnih topov in 18 poljskih topov. S posebnim Lloydovim parnikom je prišel živež za vojsko Džavid paše. Prebivalstvo je razburjeno, ker misli, da namerava turško vojaštvo še dolgo ostati v deželi. Džavidu sta bila ukradena dva konja; sporočil je to Imer paši s prošnjo, naj zasleduje tatove. Imer pa mu ni odgovoril. Zato je Džavid obkolil z vojaštvom Fjeri in nameril topove na mesto. Imeru pa je poslal ultimatum, naj mu plača 6000 frankov.

Zdravniki za Skader.

Lvov, 4. Iz Przemysla, Lvova in z Dunaja odide po en štabni zdravnik. Na Dunaju se snidejo vsi trije in odpotujejo jutri v Skader.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Turško-bolgarska meja.

Pariz, 4. »Temps« ima iz Londona poročilo, da ne ugovarja le turška vlada, ampak tudi Rusija mejni črti, ki jo zahteva Bolgarska.

Grška in Italija.

Pariz, 4. »Echo de Paris« piše: V balkanskih krogih in pri zastopnikih vzajemne trojice jemljejo z zadoščenjem na znanje italijanski namen glede na Egejske otoke. Zdi se, da ne dela rimska vlada nobenih težav več, da se izroče vsi otoki Grški, tudi tisti, ki so okupirani od Italije, izvzemši Imbros, Tenedos, Samotrake in Caso. Italija ravna baje zato tako, ker pričakuje grške koncesije v Epiru. Čeprav bi Grški pripadla Korica in Argirokastro, bi izgubila kos Jadranskega obrežja, ki se pričenja pri Fteliji. Kaj definitivnega se ne more reči, ker se ne ve, kakšno stališče zavzamejo druge velesile, ker je gotovo pričakovati, da bo Turčija protestirala proti grški aneksiji vseh otokov.

FINANČNA KONFERENCA.

Odgoditev za več mesecev?

Peterburg, 4. Kakor zatrjujejo, se pariška finančna konferenca odgodi za več mesecev, ker se doslej ni mogel sestaviti niti delovni program.

ODLIKOVANJE ŠUKRI-PAŠE.

Carigrad, 3. Tukaj se pripravljajo velike slavnosti za sprejem Šukri-paše, katerega pričakujejo v kratkem iz Sofije. Turški časopisi poročajo, da dobi branitelj Odrina, ki bo imenovan za generalnega nadzornika otomanske artiljerije, častni naslov »gazi«.

Panamist Lukacs.

Vlada demisionira.

Budimpešta, 4. Ministrski svet je na svoji seji sklenil, da poda vsa vlada demisijo. Ta sklep se je takoj ob 7. zvečer naznanil vladni stranki, zbrani na konferenci.

Lukacs ni pričakoval tega.

Budimpešta, 4. Ko je načelnik tiskovnega urada naznanil Lukacsu, da je Desy oproščen, se je Lukacs zavzel in zaklical: »Strašno! Tega nisem pričakoval!«

Kdo bo naslednik?

Budimpešta, 4. V tukajšnjih krogih ne dvomijo, **da bo demisija Lukacsevega kabineta sprejeta.** O nasledniku se raznašajo razne kombinacije. V parlamentarnih krogih imenujejo **Khuen-Hedervaryja** (tistega, za katerega je Lukacs uganjal panamstvo!), barona Langa in Alberta Berzeviczyja. Če pa bo imenovan kakšen član sedanjega kabineta, mislijo da bo domobranski minister Hazai. V poštev bi prišel tudi poljedelski minister grof Serenyi. Naposled govore o upravnem kabinetu, kateremu bi bil justični minister Balogh na čelu.

Lukacs priporoča Tiszo.

Budimpešta, 4. Sišati je, da bo Lukacs danes, ko naznani cesarju demisijo vlade, **priporočal grofa Štefana Tiszo za naslednika.** Tisza je baje pripravljen prevzeti vlado.

Zadnje vesti.

ČASTNIK IZGINIL IZ BELJAKA.

Celovec, 4. Snočnji »Kärnt. Tagbl.« poroča: »Od 31. maja sem je izginil iz Beljaka nadporočnik J. O tem se raznašajo najčudnejše govorice. Pravijo, da je bil J. v tesnem prijateljstvu s huzarskim lajtnantom Jokapom, ki so ga v Galiciji aretirali, ker je osumljen špionaže. Jokap je živel zelo razkošno; njegovi izdatki niso bili v nobenem razmerju z njegovimi dohodki.« Vojaške oblasti molče, vsled česar je popolnoma nemogoče kontrolirati govorice, ki trdijo, da je J. pobegnil, druge, da so ga zaprli, vse pa, da gre tukaj za špionažno zadevo.

SAMOMOR VOJAKA.

Dunaj, 3. Iz Debrecina poročajo: Na vaji 61. polka je vojak Julij Goldsberger prosil predpostavljenega častnika, da sme izstopiti, češ da se slabo počuti. Ko je dobil dovoljenje, se je odstranil, pa se je **ustrelil v glavo.**

RAZDOR V PRAVAŠKI STRANKI.

Zagreb, 4. Včeraj se je šele končala strankina konferenca pravašev v Trstu in je bilo sklenjeno, da vstopita odpuščena urednika Segvić in Persić zopet v uredništvo »Hrvatske«. Nato je preklical Starčević svojo demisijo v predsedstvu. Frankovci so ostali v manjšini in izjavili, da ne pripoznajo sklepa in da se uklonijo le izreku hrvaško-slavonskega strankinega zbora.

LUKACSEVA KONFERENCA S HRVAŠKM POSLANCEM.

Zagreb, 4. Uradni list javlja, da je Lukacs konferiral s hrvaškim poslancem dr. Schwarzom in da bo konferenco danes nadaljeval. V dobro informiranih krogih pa trdijo, da Lukacs ne bo nadaljeval konference vsled poraza v Desyjevem procesu.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE NA PRUSKEM.

Berlin, 4. V berlinskih okrajih so bili izvoljeni štirje svobodomiselni kandidatje. V volilnem okraju Schöneberg-Neukölln je zmagal socialistični kandidat in v Teltow-Wilmersdorfu je bil izvoljen en svobodomislec in en nacionalni liberalec.

ANGLIJA IN NEMČIJA.

Berlin, 3. »Berl. Tagebl.« poroča, da pride prihodnje dni eden najvplivnejših angleških državnikov v Berlin, da nadaljuje pogajanja z nemško vlado, katera je bil pričel Haldane in potem nadaljeval Mocley.

REKORD V ZRAKU.

Pariz, 3. Natančna preiskava je dognala, da so dosegli letalci Bienaimé, Sonouques in Schneider s svojim balonom »Icarus« 10.081 metrov višine. Ko so bili tri tisoč metrov visoko, so začeli dihati oxigen, ali ko so prišli na tla, so imeli velike srčne bolečine.

ANGLEŠKI KRALJ OBIŠČE CARJA.

Peterburg, 4. Potrjuje se vest, da prideta angleški kralj in kraljica obiskat ruski dvor. V Kronštat se pripeljeta z jahto »Victoria and Albert«. Stanovala bosta v Peterhofu, obiščeta pa tudi Peterburg in Carskoje Selo. Lord Nicloson, ki je bil dolgo poslanik na Ruskem, ju bo spremljal.

SASONOV HOČE DEMISIONIRATI.

Peterburg, 4. Trdovratno se vzdržuje vest, da poda Sasonov svojo demisijo, čim bo rešena balkanska kriza.

POKOPANA VAS.

Peterburg, 3. Iz Saratova poročajo, da so se na takozvanem Sokolovem hribu utrgale velikanske skale in so razrušile 200 hiš pod hribom ležeče vasi.

JAPONSKO ZA RAZSODIŠČA.

Washington, 3. Japonski poslanik Činda je naznanil državnemu tajniku Bryanu, da japonskav lada načeloma sprejme ameriški predlog o mednarodnih razsodiščih.

Ruski špion v avstrijskem generalnem štabu.

Lepa »posredovalka«.

Dunaj, 3. »Mittags-Zeitung« poroča, da se je včeraj blamirala, ko je »razkrila« lepo rusko »posredovalko« Redlove špionaže. Žena, ki je s svojo družico stanovala v Borschkegasse, je bila grofica Török, žena egiptovskega Kediva, in je pred kratkim pobegnila iz Kaire. Živela je v Borschkegasse zasebno in ni občevala z nikomer. Ker je zapustila stanovanje v dneh Redlove afere, je nastalo mnenje, da je bila z njim v zvezi. »Tagblatt« pa poroča, da je bila grofica Török policiji znana in da je zdaj v Karlovih varih.

Nemški demanti.

Berlin, 4. Wolffova agentura pravi, da je vest časopisov, češ da je bil polkovnik Redl v dobi bosanske krize v Berlinu in da je imel takrat konferenco s šefom nemškega generalnega štaba, neutemeljena.

Vse je lahko izdal.

Dunaj, 4. V vojaških krogih pravijo, da je imel Redl priliko tekom zadnje krize izvršiti velikanske službe za Rusijo, ker so mu bile najvažnejše odločbe pristopne. Če je izrabil vse svoje znanje in vse zveze, o čemer ni dvomiti, tedaj je poučil Rusijo kratkomalo o vseh avstrijskih dispozicijah.

Nepriljubljen polkovnik.

Dunaj, 4. V vojaških krogih trdijo, da je bil Redl med svojimi tovariši nepriljubljen, češ da je bil ošaben in se je izogibal častniški družbi. Vedel je, da se ga boje, in ta zavest mu je dala čut varnosti. Računal je s tem, da bo v kratkem imenovan za načelnika evidenčnega urada.

Oblasti vedo vse.

Praga, 4. Preiskava je dognala, da je bilo v dobi zadnje krize v Pragi mnogo ruskih častnikov, ki so tam živeli kot civilisti. Oblasti vedo sedaj natančno, s kom so občevali.

Pojasnilo domobranskega ministra.

Dunaj, 4. Minister Georgi bo najbrž že na jutrišnji seji poslanske zbornice odgovoril na interpelacijo o Redlovi aferi.

Preiskava v Pragi.

Praga, 4. Avditorja majorja dr. Worliczek in dr. Mayersbach sta dokončala preiskavo v Pragi. **Uspeh preiskave je naravnost uničujoč.** Dokaz za zločinsko delovanje Redlovo je popoln. Dognano je, da se je Redl pogostoma shajal z ruskimi oficirji, ki so bili v Pragi v civilu. Ves obtežilni material odpošljejo na Dunaj v zapečatenih kovčekih.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 3. junija.

Danes je večina predvsem pokazala, da je njena solidarnost, kadar gre za kapitalistične interese, še vedno zanesljiva. Sklepati je bilo o nekaterih volitvah, ki so se doslej vlačile po legitimacijskem odseku. Med temi je bila tudi volitev nemškega nacionalci dr. Lichta v Moravski Ostrovi. V tem Rotšildovem kraljestvu, kjer so volilci skoraj izključno delavci, po narodnosti Čehi in Poljaki, je volilni terorizem tak, da spominja na ogrske navade. V legitimacijskem odseku so bili podani precizni dokazi o sleparijah in nasilstvih. Kljub temu je večina sprejela Rotšildov ukaz in odobrila tudi to volitev.

V finančni razpravi je sodrug Renner v znamenitem govoru razložil stališče socialne demokracije v vprašanju davčne reforme.

*

Sejo otvarja predsednik Sylvester ob 11. dopoldne.

Na dnevnem redu so poročila

legitimacijskega odseka.

Volitvi posl. Nemca in Mechure se pripoznata brez debate. Potem poroča dr. Bachmann o izvolitvi dr. Lichta in predlaga, da se volitev prizna.

Sodrug Winarsky upozarja na neredi pri volitvi v Moravski Ostrovi, kjer terorizira volilce.

Rotšildov kapital.

V Vitkovicah so zahtevali od socialistov za volilski imenik, ki obsega 2940 imen, **570 K!** Kandidatu Exnerju so odrekli imenik. V Ostravi, ki ima 5000 volilcev, so dobili socialisti imenik, v katerem so bile le konskripcijske številke hiš zaznamovane. Na dan volitve so priredili veliko veselico, na kateri so agitirali zanj. Enkrat je treba tudi v Avstriji pokazati, da zakon še veljajo. Zato predlaga v imenu manjšine, **da se Lichtova volitev ne prizna.**

Večina sprejme Bachmannov predlog in odkloni Winarskyjevega.

Nato sledi razprava o

finančnem načrtu.

Poročevalec manjšine dr. Renner:

Glavni poročevalec nam je podal nekoliko povsem nezadostnih izjav, nikakor pa ni zastopal tukaj finančne reforme. Zbornice more biti sram, da zaostaja za finančno reformo iz leta 1896. Direktni davki so prikrojeni izključno posestniškim interesom. Zemljiški davek je zgrešen in služi privilegijem veleposestnikov. Davek na poslopja obremenjuje mestne gostače in posredno mestno hišno posest preobčutno.

Indirektni davki,

obsegajo za gotove producente take privilegije, da se še noben član večine ni upal opravičiti ta darila; glasovali pa so zanje vsi. Ves davčni sistem gre za tem, da prevali državna bremena na indirektne davkoplačevalce. Ta diktatura veleposesti je s splošno volilno pravco odpravljena, obstoja pa dejansko še vedno, ker sledi takozvana politika srednjih stanov veleposesti. Ni res, da manjšine noče nobene davčne reforme. Socialisti naravnost zahtevajo dohodninski davek, pa davek na premoženje, na dedščine na, naraščanje vrednosti Ideja finančne reforme se je v finančnem odseku popolnoma razbila. Uradniki in učitelji so izrabljeni kot priprega za finančne ukrepe, dobra zastava za slabo blago. Od vlade zahtevamo, da poda že enkrat

jasen program

državnih dohodkov in izdatkov za daljšo dobo Govornik priporoča načrt socialnih demokratov. (Odobravanje in ploskanje.)

Prihodnja seja bo jutri ob 11. dopoldne.

Vestnik organizacij.

Odborova seja lesnih delavcev bo v četrtek 5. t. m. ob 6. zvečer v društvenem lokalu. Polna udeležba potrebna.

Društveni shod mizarjev se vrši v soboto 7. t. m. točno ob 6. zvečer v salonu restavracije pri „Levu" na Marije Terezije cesti. Dnevni red zelo važen, zato ne sme manjkati noben mizar.

Trst.

— **Nova tramvajska proga** iz Svete Ane do Goldonijevega trga je zopet lep dokaz slabe mestne uprave in nesposobnosti tržaških italijanskih nacionalističnih tehnikov. Tramvaj namreč ne more naprej. Po cestah je preveč prahu in kadar so ceste namočene, preveč blata. Zato se tramvajska kolena drsajo, namesto da bi se vrtile po tračnicah. Komisija je dala dovoljenje, da smejo za sedaj voziti samo motorni vozovi, ne pa pripeti vozovi. Pač lepo občinsko gospodarstvo!

Umetnost in književnost.

— **Slovenska umetniška razstava** v paviljonu R. Jakopiča se otvori v soboto 7. t. m. ob pol 12. dopoldne.

Socialno politični pregled.

= **Konsumno društvo na kmetiji.** Čim bolj napreduje organizacija konsuma in v kolikor večji meri obsega vse življenske potrebščine družine, tem bolj morajo gledati zadruge konsumentov na to, da dobivajo tudi kmetije in zemljo. Seveda je ta način zadružnega proizvaja-

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!

Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Solidna postrežba. Najnižje cene.

nja združen z marsikaterimi težkočami in mogoč le pri zelo razvitih konsumnih društvih. Zadružno gibanje na Angleškem, ki je najboljše razvito, že dolgo časa pozna tudi lastno pridelovanje na kmetijah. Pred kratkim se je pričelo zadružno gibanje s pridelovanjem na kmetijah tudi v Nemčiji. Zadruga »Produktion«, to velikansko podjetje hamburškega delavstva, je nakupila posestvo »Schwanheide«, ki je oddaljeno le eno uro železniške vožnje od Hamburga. Posestvo obsega 1600 oralov travnikov, gozdov in njiv. Ko je zadruga kupila posestvo, je najprej prenovila delavska stanovanja, ki so bila močno zanemarjena in preuredila mezdne razmere. Nato so zgradili nov hlev za govejo živino, v katerem je prostora za 150 glav. Na posestvu je bilo že 74 glav goveje živine, zadruga je prikupila še 25 volov za odebelenje in vse kar prirede pri domači živini, vzrejajo doma. Na posestvu je bilo tudi 200 ovac in 11 konjev, zadruga je kupila še pet konj. Z gnojem, ki ga dobivajo od teh živali, hočejo vsako leto izboljšavati zemljo. Zadruga je kupila tudi 4000 stotov umetnega gnoja, ki je veljal 10.000 kron. Zastarele stroje so nadomestili z novimi. Slabo vreme leta 1912 je neugodno vplivalo na pridelke. Pridelali so 12.000 stotov krompirja, 1724 stotov rži, 800 stotov ovsa, 210 stotov ajde, 5000 stotov sena in poleg tega še repo, zelje, vrtne sadeže in slamo. Vsi pridelki so vredni 108.000 K. Na posestvu kuhajo tudi žganje in sicer so skuhali lansko leto 38 tisoč litrov sirovega špirita, to je približno polovica množine, ki jo potrebuje konsumno društvo. 1. aprila 1912 so priklopili posestvu tudi mlekarno, ki je veljala 67.000 K.

= **Stavka mizarskih pomočnikov v Zagrebu** traja že pet tednov. Mizarji so tudi s tem računali, da stavka ne bo kmalu končana, zato so se primerno pripravili. Podjetniki so navalili z vso močjo na organizacijo mizarjev, ki jo hočejo enkrat za vselej uničiti. Če se jim bo posrečilo, to je seveda drugo vprašanje. Zagrebški mizarji so že mnogokrat zmagali v bojih s podjetniki in upamo, da bodo tudi sedaj. Glavna sporna točka tega boja je posredovalnica dela, katero imajo v rokah mizarski pomočniki sami. To je najbolj pereče vprašanje za obe stranki. Umljivo je, zakaj da mojstre tako bode ta posredovalnica. Saj nam je znano, da je njim najljubši neorganiziran delavec, s katerim lahko pometajo kakor hočejo. Indiferenten delavec je podjetniku najljubši. Ker pa se delavske organizacije čvrsto izpopolnjujejo, pada število indiferentov in stavkokazov. Zato so mojstri prisiljeni, da jemljo organizirane delavce, katere posreduje delavska posredovalnica. Te delavce mora seveda tako plačevati kakor je v pogodbi določeno, zato njihov besen boj proti delavski posredovalnici. Da se pri tem boju poslužujejo podjetniki najnesrammejših sredstev, tega ni treba posebej omenjati: slujskali so vse politične in policijske oblasti proti mizarjem. Preganjanja so na dnevnem redu. Toda vse te šikane prenašajo zagrebški mizarji mirno in nič jih ne zapelje k nepremišljenim dejanjem. Odločno in trezno vodijo boj, ki so ga jim mojstri usilili, pripravljena so na največje žrtve, samo da si ohranijo svoje pravice. Boj zagrebških sodrugov pa nam jasno kaže, da se je treba z izpopolnitvijo strokovnih organizacij pohiteti, dokler ni prepozno. Noben mizar naj ne gre v Zagreb, dokler borba ni končana.

= **Državno zavarovanje brezposelnih na Angleškem.** Ob pričetku letošnjega leta je stopil na Angleškem v veljavo zakon o zavarovanju proti brezposelnosti in podpore je vlada tudi že dejansko izplačala. Državno zavarovanje zoper brezposelnost ne obsega vseh strok, temveč za sedaj le one (zlasti stavbinske stroke in stroke za izdlovanje strojev), kjer nastopa brezposelnost v prav občutni meri. Delavci plačujejo po 25 vinarjev na teden, delodajalec prav toliko in vlada prispeva eno tretjino od skupnih prispevkov. Delavec ima pravico do podpore po prvem tednu brezposelnosti, in sicer dobivajo stavbinski delavci 7 K 20 vinarjev na teden, delavci iz industrije za stroje pa po 8 K 40 vinarjev. Več kakor 15 tednov na leto ne dobivajo podpor. Stavbinski delavci dobivajo zato manjšo podporo, ker je nezaposlenost v njihovi stroki mnogo večja kakor pri drugih strokah. 1. februarja 1913 je bilo po različnih strokah zavarovano proti brezposelnosti 2,297.326 delavcev. Med temi je bilo približno 10.000 žen in deklet in okolo 100.000 oseb, ki niso bile stare še 18 let. Do 8. februarja je prosilo za podporo 187.805 zavarovancev.

= **Sodba o avstrijskih strokovnih organizacijah.** Trije znameniti znanstveniki — Werner Sombart, Maks Weber in Edgar Jaffé — izdajajo arhiv za socialne vede in socialno politiko. V marčevi številki tega arhiva je tudi razprava o strokovnem gibanju v Nemčiji in na Avstrijskem. Razprava kaže, da je pisatelj temeljito proučil gibanje naših strokovnih organizacij. Zlasti zanimiva je sodba, ki jo izreka o nasprotniških organizacijah na Avstrijskem. Ko je natančno obrazložil delovanje centralističnih organizacij, pravi: . . . O ostalih strokovnih organizacijah in njihovem razvoju v letu 1912 ni skoraj ničesar poročati. Vojno krizo uporabljajo za izgovor, ker se njihove organizacije ne razvijajo in ne napredujejo. Vse skoraj kaže na to, da veljajo krščanske organizacije prav tako kakor narodnjaške za žolte organizacije in deluje tudi tako kakor žolte organizacije. Nasproti podjetnikom prihajajo resno v poštev le mednarodne organizacije kot one, ki sklepajo pogodbe, kar se kaže prav jasno pri sklepanju tarifnih pogodb . . . To je nepristranska sodba resnega učenjaka!

Novice.

* **Avstrijska ekspedicija na južni tečaj.** Na zadnji seji geografične družbe so bila poročila o avstrijski ekspediciji na junži tečaj. Ekspedicija bo odšla 2. maja 1914 pod vodstvom graškega učenjaka Feliksa Königa. Odplula bo s parnikom »Deutschland«. Denarna sredstva ima družba že na razpolago in ves načrt znanstvenega raziskovaja je izdelan.

* **Strahotno maščevanje.** Iz Peterburga poročajo: V vasi Penev v guberniji Kalih so se kmetje na strahoten način maščevali. V vasi stanuje židovska rodbina, katere poglavar se je tožil s kmeti in je pravdo dobil. Kmetje so iz maščevalnosti zabili ponoči vsa okna in vrata židove hiše in jo zažgali. Osem oseb je zgorelo, le najmanjšega otroka je rešila mati, ker ga je vrgla skozi okno na vrt. Otrok je ostal živ. Kmete, ki so zažgali, so aretirali.

* **Kroniški sklepni protin (revmatizem).** Dasi je sklepni protin jako razširjena bolezen in zdravništvo išče po sredstvih, s katerimi bi se dal zdraviti, se vendar do danes še ni posrečilo najti uspešna zdravila zanj. Le toliko je gotovo, da pri kroniškem revmatizmu ne gre več za obolelost posameznih telesnih delov, marveč da je kroniški protin motitev v snovnem presnavljanju celega organizma. In sicer povzročajo to najbrže ovire v zmeni apnenih snovi, t. j. apno, ki se nahaja v živilih in v vodi, v mleku, v jajcih, mesu, ne zastane v telesu samo v toliko množini, ki jo potrebuje telo za tvoritev kosti, marveč tudi ostalo apno zaostane popolnoma ali pa vsaj v velikem delu v telesu po nepotrebnem, ter se zbira na koncu sklepov in povzroča tam boleča vnetja, ki so bistveni znak sklepnega protina. Čim večkrat se ponavljajo taki popadi, tem bolj popačijo sklepe, ki postanejo slednjič tako otrpli, da jih sploh ni mogoče več gibati. Pričakovati je torej, da bi utegnili poskusi s hrano, ki vsebuje malo apna, bili povoljni. Kakor poroča »Berliner Klinische Wochenschrift«, je poskusil tako terapijo dr. M. Hirschberg v Virchov- bolnici v Berlinu, ki je imela tudi deloma uspeh. Bolniki, ki so trpeli na hudem sklepnem protinu, imeli otrple in zvinene ude, niso mogli ne hoditi ne stati ali čeljusti pregibati, so zamogli svoje ude po večtedenskem hranjenju s hrano, ki ji je bilo odvzeto vse apno, zopet nekoliko porabljati. Popolno ozdravljenje pri takih težkih obolenjih ni mogoče, doseglo se je pa vendar znatno izboljšanje. Več tudi ne moremo pričakovati pri hudo razvitih protinih, kjer so kosti že pokvarjene in mišice tako shujšane, da so izgubile svojo delazmožnost.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani
r. z. z o. z.
rabi več dobrih
trgovskih pomočnikov
Ponudbe z vsemi dokumenti do 10 t. m. na ravnateljstvo.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Gosposka ulica št. 12, pritličje, levo (poslopje banke „Slavije"). Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in prazniklh je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira dopol.	Ordinira popol.	Stanovanje
Dr. Zajec Ivan splošno zdravljenje	—	1—3	Frančiškanska ul. št. 2, II. nadstr.
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/2 11—1/2 1		Dunajska cesta št. 6, pritličje
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmatinova ul. št. 3, pritličje
Dr. Ipavic Benjamin splosno zdravljenje	10—12	—	Mestni trg št. 3, I. nadstropje
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bolezni	10—12	2—3	Frančiškanska ul št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bolezni	10—12	5—6	Prešernova ulica št. 3, III. nadstr.

Clani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član vam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati s blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelstvo

Zapomni, ne zabi:
Bolan ali zdrav,
Le „FLORIAN" rabi,
Želodcu bo prav!

Želodčni liker

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamán kupoval draga in neprijetna zdravila!

Pristni „FLORIAN" se dobi edino od Rastlinske destilacije „FLORIAN" v Ljubljani.

Postavno varovano

Kdor ljubi dobro kavo
naj vporablja kot pridatek samo
= pravi „Franck", =
ki se spozna po tvorični znamki, t. j. kavinem mlinčku.
Tovarna v Zagrebu.

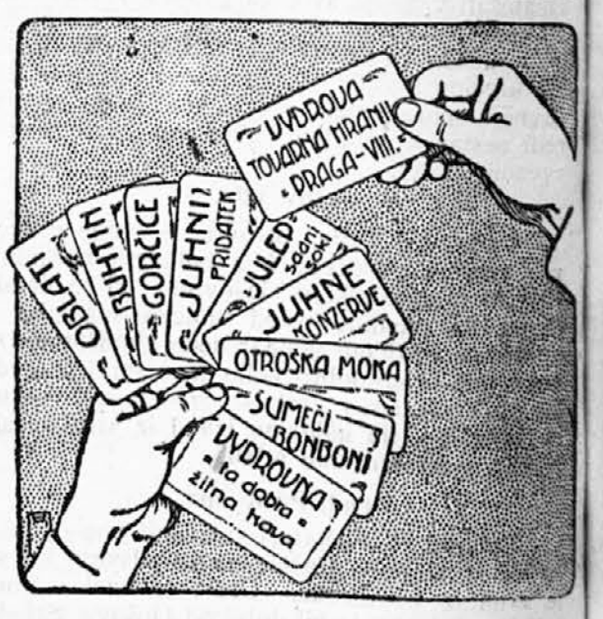

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico
realstrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani
= išče za svojo mlekarno liferanta =
oziroma več liferantov, ki bi bili v stanu dnevno po 200—300—600 litrov mleka dostavljati v Ljubljano.
Ponudbe na Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani poštni predal 13.
Ustmene ponndbe oziroma razgovori v uradnih urah (od 7. zjutraj do 2. popoldne, ter od pol 6 do pol 7. zvečer) v pisarni v Šiški, Kolodvorska cesta št. 56 I. nadstropje (v lastni hiši).

Najlepša birmanska darila
s katerimi razveselite svojce, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na
največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine
Blago najfinejše vrste.
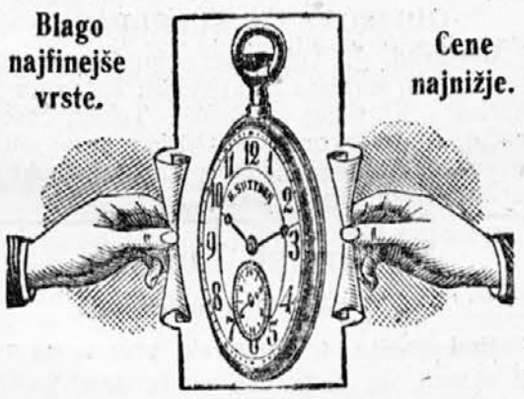
Cene najnižje.
H. Suttner
Ljubljana, Mestni trg št. 25.
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
„IKO" Tovarniška znamka „IKO"
Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite zastonj in poštnine prosto.

J. Kette
Ljubljana Franca Jožefa c. 3
Specialna, modna in športna trgovina za gospode in dečke.

Klobuki slamniki čepice kravate srajce nogavice naramnice žepne robce palice in vse druge modne in športne predmete.